

Nr 77.

Ankom till riksdagens kansli den 21 april 1942 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående ytterligare utredning rörande löneplaceringen för de vetenskapligt utbildade tjänstemännen vid statens arkiv, bibliotek och museer.

(2:a avd.)

I två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herr *Å. Holmbäck m. fl.* (I: 166) och den andra inom andra kammaren av fröken *Kerstin Hesselgren m. fl.* (II: 171), har hemställts, att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t hemställa om förnyad utredning rörande löneplaceringen för de vetenskapligt utbildade tjänstemännen (ordinarie och extra ordinarie) vid statens arkiv, bibliotek och museer.

Till stöd för nämnda yrkande har anförts i huvudsak följande:

I sitt år 1941 avgivna betänkande hade 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga tillbakavisat de krav på en förbättrad löneställning, som framställts från de lärda verken. Chefen för finansdepartementet hade också i årets statsverksproposition (För flera huvudtitlar gemensamma frågor, sid. 8 resp. 12) lämnat här berörda befattningshavare åsido och sålunda inrangerat dem bland de kategorier, för vilka läroverkslärarnas lönereglering icke ansetts böra medföra några konsekvenser. Detta hade tydligen skett på grundval av de sakkunnigas försäkran, att de vid sin behandling av framställda förslag om förbättrad löneställning för ifrågavarande befattningshavare vid de lärda verken »regelmässigt kunnat konstatera, att sakligt bärande skäl för en som konsekvens av lärarlöneregleringen påyrkad jämställdhet med läroverkslärarna vare sig det gällt adjunkter eller lektorer icke förebragts».

De stora statliga arkiven, biblioteken och museerna, institutioner, inom vilka själva tjänsten förutsatte och i sin utövning krävde en kontinuerlig vetenskaplig utbildning, bildade emellertid en naturlig grupp för sig, och deras tjänstemän hade bort behandlas som en från andra klart avskild befattningshavargrupp. De sakkunnigas framställning gäve vidare det intrycket, att filosofie kandidat-examen vore den reguljära kompetensfordran för de berörda tjänsterna. Vid arkiven och biblioteken vore emellertid filosofie licentiat-examen normalt uppställd som kompetensfordran för samtliga tjänster. Att inom biblioteken alternativt uppställts fordran på kandidat-examen i två fakulteter och för arkivmän på juris kandidat-examen

hade i detta sammanhang intet att betyda, då dessa alternativ, som ytterst sällan komme till användning, även innebure betydligt högre kompetenskrav än enbart filosofie kandidat-examen. Genom de sakkunnigas framställning hade sålunda förhållandet mellan kompetensfordringarna för å ena sidan adjunkterna vid de allmänna läroverken och å andra sidan vissa tjänstemän vid de lärda verken kommit att framstå i en skev dager, nämligen snarast så att, under det att för läroverkstjänst som bekant krävdes filosofisk ämbetsexamen (filosofie magister), det för andre arkivarier och andre bibliotekarier skulle vara tillfyllest med den lägre filosofie kandidat-examen. Ställningen vore emellertid som nämnts den motsatta, i det att de högre kompetensfordringarna låge på arkivens och bibliotekens sida. För antikvarier och intendenten funnes icke föreskrivna liknande kompetensfordringar som för arkivarier och bibliotekarier men sådana fordringar upprätthölls i praktiken. Att de sakkunnigas utredning icke visade rätt i fråga om kompetensfordringarna vore anmärkningsvärt, då de i sin argumentering och sina slutsatser fäste stor vikt vid kompetensen med bortseende från åtskilliga andra förhållanden, som jämväl vore av natur att inverka på löneplaceringen.

Allmänna lönenämnden hade i sitt yttrande i ärendet ansett frågan om löneställningen för befattningshavarna vid de lärda verken böra göras till föremål för ytterligare övervägande, innan slutlig ställning toges till de sakkunnigas förslag. Kanslern för rikets universitet hade i yttranden den 11 juli 1941 framhållit, att spörsmålet om de kompetensfordringar, som borde ställas på universitetsbibliotekarierna, och dessa befattningshavares löneställning syntes böra göras till föremål för särskild utredning.

Motionärerna anslöte sig till lönenämndens och kanslerns uppfattning, att en ytterligare utredning av spörsmålet om löneställningen för befattningshavarna vid de lärda verken borde ske. En löneställning, som bland annat placerade vissa tjänstemän vid de lärda verken trots väsentligt högre kompetenskrav och sämre befordringsmöjligheter två grader under närmast motsvarande befattningshavare vid läroverken, syntes icke kunna vidhållas.

Utredningen borde emellertid även omfatta amanuenserna vid de lärda verken, vilkas löneställning sammanhänge med de ordinarie tjänstemännens och ävenledes vore otillfredsställande. Det hade framhållits, att de lärda verkens amanuenser i väsentliga avseenden skilde sig från amanuenserna inom civilförvaltningen i övrigt, i det att kompetensfordringarna genomgående vore högre (filosofie licentiat-examen) och befordringsmöjligheterna avsevärt sämre; ännu efter 10 års tjänst vore cirka 25 procent fortfarande obefordrade.

Utskottet.

I sitt den 21 maj 1941 avgivna betänkande hava 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga framhållit, att några konsekvenser av läroverkslärarnas lönereglering enligt de sakkunnigas mening i allmänhet icke kunde följa för befattningshavare vid de s. k. lärda verken. Detta syntes de sakkunniga

klart framgå vid ett studium av uttalanden i samband med statsmakternas behandling av frågan om läroverkslärarnas löne reglering. De förändringar i lönehänseende, som av de sakkunniga föreslagits för vissa befattningshavare vid de lärda verken, vore därför, framhålla de sakkunniga, baserade på andra motiv än konsekvenser av lärarlöneregleringen. Allmänna lönenämnden uttalade i sitt över betänkandet avgivna yttrande den 15 september 1941, att frågan om löneställningen för befattningshavare vid de lärda verken borde göras till föremål för ytterligare övervägande, innan slutlig ställning toges till de sakkunnigas förslag beträffande de lärda verkens befattningshavare. I anledning av Kungl. Maj:ts förslag till innevarande års riksdag har riksdagen beslutat förbättrad löneställning för ett mindre antal med här ifrågavarande kategori likställda befattningshavare.

I anslutning till den ståndpunkt lönenämnden sålunda intagit och med anledning av vad i förevarande motioner I: 166 och II: 171 anförts får utskottet framhålla, att utskottet icke kunnat undgå att finna vissa skäl tala för att spørsmålet om löneställningen för befattningshavarna vid de lärda verken upptages till en fristående undersökning. Tjänstemännen vid de lärda verken intaga nämligen i viss mån en särställning inom den civila statsförvaltningen på grund av arten av de dem åliggande arbetsuppgifterna, vilka av tjänstinnehavarna kräva ett icke oväsentligt mått av vetenskaplig kompetens. Samtidigt som på detta område kompetensfordringarna äro högt ställda äro befordringsmöjligheterna för den vetenskapligt utbildade personalen relativt begränsade, något som i stor utsträckning torde hava sin grund i rent organisatoriska förhållanden.

Utskottet finner alltså för sin del befogat att en utredning kommer till stånd, vid vilken såväl anställnings- och lönefrågorna som organisations-spörsmålen böra göras till föremål för ett närmare bedömande. Därvid synes även den av kanslern för rikets universitet berörda frågan om en eventuell minskning av kompetenskraven för amanuenser och andre bibliotekarier vid universitetsbiblioteken böra ytterligare prövas.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må, i anledning av motionerna I: 166 och II: 171, i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning i av utskottet ovan angivna avseenden.

Stockholm den 21 april 1942.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.